

SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 5 (3) - 2023

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES
AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 5 (3)-2023

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаҳхаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАРИ:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Ҳашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васида Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш

ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психология кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарқанд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атакулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Тахририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Тахририят манзили:

Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

<i>Raurov Soyib Saidovich-</i> MUSTAMLAKASHILIK SIYOSATI VA MAHALLIY O'ZINI-O'ZI BOSHQARUV	8-13
<i>Мухамедова Муниса Сабировна</i> ЭКСПЕРТИЗА, АТРИБУЦИЯ И МУЗЕЕФИКАЦИЯ КОЛЛЕКЦИЙ ФАРФОРА И ФАЯНСА	14-22
<i>Қахрамон Бахридинов Набиевич</i> ФАРҒОНА ВОДИЙСИДА БОШЛАНГАН ОЧАРЧИЛИКНИНГ САБАБЛАРИ ҲАМДА 1917-1918 ЙИЛЛАРДАГИ ИҚТИСОДИЙ АҲВОЛ	23-31
<i>Siddiqov Mirshod Baxtiyorovich</i> TOSHKENT PROTEZ-ORTOPEDIYA SANOAT KORXONASINING FAOLIYATI (1941-1945 YILLAR)	32-37

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

<i>Курпаяниди Константин Иванович</i> KICHIK SANOAT KORXONALARINING INSTITUTSIONAL MUNITINING TADQIQOT METODOLOGIYASINING AYRIM XUSUSIYATLARI	38-50
<i>Хажимуратов Абдуқаҳҳор Абдумуталович</i> ОЛИЙ ТАЪЛИМ ИЛМИЙ МУҲИТИДА ИНСОН КАПИТАЛИНИ ФАОЛЛАШТИРИШ МАСАЛАСИ	51-65
<i>Очилов Немат Явқочович</i> ҲУДУДЛАРНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ РИВОЖЛАНТИРИШНИ БАҲОЛАШ ВА ПРОГНОЗЛАШТИРИШНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	66-73
<i>Nuraliyev Temurjon Erkinjon o'g'li</i> BIZNES JARAYONLARINI AVTOMATLASHTIRISHNING ANAMIYATI VA UNING TASHKILOT SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	74-82
<i>Қаршиев Келдиёр Эшпулатович</i> ЎЗБЕКИСТОН СУҒУРТА БОЗОРИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛЛАРИ ХИТОЙ ТАЖРИБАСИ АСОСИДА	83-87
<i>Isomitdinova Gulbaxor Kurbonaliyevna</i> INVESTITSIYALARNING IQTISODIY ANAMIYATI VA UNING YANGI RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	88-98
<i>Normatova Madinaxon Ibrohimjon qizi, Xamidova Mamlakat To'xtasinovna</i> KOMPANIYALAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISHDA MARKETING TADQIQOTLARINING ANAMIYATI	99-107
<i>Фаттахова Муниса Абдухамитовна</i> ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА КОНКУРЕНТНЫЕ ПРЕИМУЩЕСТВА КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ.....	108-117
<i>Zaynutdinova Umida Djalalovna</i> THEORETICAL DESCRIPTION OF THE MARKETING SYSTEM OF AUTOMOTIVE ENTERPRISES	118-127

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

<i>Shigabutdinova Dina Yassaviyevna</i> THE LINGUISTIC SYSTEM OF THE PHILOSOPHY OF GRAMMAR.....	128-134
<i>Sattarov Fozil Faxritdinovich</i> O‘SMIRLARNI XULQ-ATVORIDAGI MUAMMOLARNI HAL QILISH	135-140
<i>Пардаева Марҳабо Давлатовна</i> НАҚШБАНДИЯ ТАЪЛИМОТИ НАВОИЙ ИЖОДИНИНГ ҲОЯВИЙ АСОСИ СИФАТИДА.....	141-147
<i>Kurbanova Sevara Asanbaevna</i> THE USAGE OF JADID METHODS IN DEVELOPING YOUTH LEARNING COMPETENCE...	148-155

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

<i>Xusanova Yulduz Abdirazzoqovna</i> THE INNOVATIVE APPROACH IN LEXICAL UNITS ON JOURNALISM	156-160
<i>Xolmatova Malika Ibadullayevna</i> INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDAGI ADJEKTIV KOMPONENTLI KOMPATIV FRAZEOLGIK BIRLIKLARNING QIYOSIY TAHLILI	161-166
<i>Raximova Muyba Temirovna</i> NEMIS TILIDAGI PAYT ERGASH GAPLI QO‘SHMA GAPLARNING O‘ZBEK TILIDA LEKSIK IFODALANISHI	167-172
<i>Ruzieva Djuletta Elmurodovna</i> NEMIS TILIDAGI MODAL FE‘LLARNING O‘ZBEK TILIDA SINTAKTIK IFODALANISHI	173-178

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

<i>Jumaboyev Nabi Pardaboyevich</i> SHARQ MUTAFAKKIRLARI TA‘LIMOTLARI MAZMUNIDAGI ESTETIK, MA‘NAVIY, TARBIYAVIY QADRIYATLARDAN FOYDALANISH OMILLARI	179-187
<i>Одилов Ёрқин Жўраевич</i> ФИЗИКА ФАНИ АСОСИДА ТАЛАБАЛАРНИ ЛОЙИХАВИЙ-КОНСТРУКТОРЛИК ФАОЛИЯТИГА ТАЙЁРЛАШ	188-193
<i>Mamatqosimov Jahongir Abirqulovich</i> ETYUDLAR ORQALI BO‘LAJAK REJISSORLARNING KASBIY BILIM VA KO‘NIKALARINI TAKOMILLASHTIRISH	194-199
<i>Babadjanov Axmadjan Xudoyberdiyevich</i> TALABALARGA TASVIRIY SAN‘ATDAN PORTRET CHIZISHNI O‘RGATISHDA FIZIOGNOMIKANING TUTGAN O‘RNI	200-208
<i>Хакимова Дилдора Машрабжоновна</i> ИННОВАЦИОННАЯ КОМПЕТЕНТНОСТЬ НЕОТЪЕМЛЕМАЯ ЧАСТЬ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПЕДАГОГА	209-213
<i>Bo‘riboeva Dilraboхon Norboy qizi</i> TALABALARNING GRAFIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING O‘ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	214-217
<i>Kadirov Ramz Turabovich</i> KVINTILIAN NUTQIY USLUBLARINING TALABA-AKTYORLAR SAHNAVIY NUTQINI TAKOMILLASHTIRISHDAGI PEDAGOGIK AHAMIYATI	218-222

<i>Usmanov Botir Allaberdiyevich</i> INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARI TAYYORLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	223-230
<i>Nusharov Bobir Bolbekovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARINI KASBIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARINING PEDAGOGIK DOLZARB MASALALARI.....	231-236
<i>Mamatqosimova Nodira</i> BO'LAJAK MADANIYAT XODIMLARINING BADIY DIDINI RIVOJLANTIRISHDA SENOGRAFIYA MASALALARI	237-241
<i>Eliboyeva Lola Sulaymonovna</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA BILIMLARNI O'ZLASHTIRISHNING DIDAKTIK ASOSLARI	242-247
<i>Mustafayev Yoqubjon Xayrullayevich</i> JISMONIY TARBIYA MUTAXASSISLARINI KOMPETENTLI TAYYORLASHNING DIDAKTIK MASALALARI	248-253
<i>Inoyatov Odiljon Sobitovich, Yakubova Nafisa Odiljanovna</i> O'QUVCHILAR BILISH VA GRAFIK FAOLIYATINING RIVOJLANTIRISH PEDAGOGIK MUAMMOLARI	254-261
<i>Raxmanova Dildora Abdulxamid qizi</i> O'QIB TUSHUNISH KO'NIKMASINI RIVOJLANTIRISHDA METAKOGNITIV STRATEGIYADAN FOYDALANISHNING AHAMIYATI	262-266
<i>Yusupova Shoxista Alimjanovna</i> TASVIRIY SAN'AT TO'GARAK MASHG'ULOTLARIDA QO'YILADIGAN ZAMONAVIY PEDAGOGIK TALABLAR	267-273
<i>Пуримбетов Бахыт Аллабаевич</i> БЎЛАЖАК ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ТЕАТР ПЕДАГОГИКАСИДАН ФОЙДАЛАНИШ ИМКОНИАТЛАРИ	274-279
<i>Байбаева Мухайё Худайбергеновна, Имомов Инъомиддин Абдулхамидович</i> БОШҚАРУВ ФАОЛИЯТИДА СОҒЛОМ ВА ИЖОДИЙ МУҲИТНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА БОШҚАРУВ КОМПЕТЕНЦИЯЛАРИ (HARD SKILLS) ВА (SOFT SKILLS) РАҶБАР ПРОФЕССИОНАЛИЗМИНИ ИФОДАЛАШ БИРЛИГИ СИФАТИДА	280-285
<i>Мельзиддинов Руслан Адхамович</i> ФУТБОЛЧИЛАРНИНГ ТЕХНИК-ТАКТИК ҲАРАКАТЛАРИ САМАРАДОРЛИГИНИНГ ЖИСМОНИЙ ТАЙЁРЛАНГАНЛИК ДАРАЖАСИ БИЛАН БОҒЛИҚЛИГИ	286-292
<i>Хуррамов Рустам Сайфиддинович</i> BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QUVCHILARINING EVRISTIK QOBILİYATINI RIVOJLANTIRISH	293-299
<i>Kayumov Erkin Kazakbayevich</i> TO'GARAK MASHG'ULOTLARIDA O'QUVCHILARNI KAMOLIDDIN BEHZODNING IJODI BILAN TANISHTIRISHNING AHAMIYATI	300-310

10.00.00- Филология фанлари

Xolmatova Malika Ibadullayevna
Jizzax politexnika instituti
maloika1xolmatova@mail.ru

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI ADJEKTIV KOMPONENTLI KOMPARATIV FRAZEOLGIK BIRLIKLARINING QIYOSIY TAHLILI

Annotatsiya. Ushbu maqola adjektiv komponentli komparativ frazeologizmlarni turli tillar doirasida qiyosiy o'rganib, ularning til va nutq bosqichlaridagi umumiylik va xususiylik dialektikasini yoritishga bag'ishlangan. Iboralarni har ikkala til doirasida o'rganish, ularning lingvomadaniy, semantik-grammatik va funksional stilistik xususiyatlarini ochib berish mazkur ishning dolzarbligini belgilaydi.

Kalit so'zlar: frazema, frazeologiya, linguokulturologiya, idioma, adjektiv, sifat komponentli iboralar, qiyosiy sifatlar.

Kholmatova Malika Ibadullayevna
Jizzakh Polytechnic Institute

COMPARATIVE ANALYSIS OF COMPARATIVE PHRASEOLOGICAL UNITS WITH THE ADJECTIVE COMPONENT OF THE ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES

Abstract. In this article, comparative phrases with adjectival component are studied comparatively within the framework of different languages, and the dialectic of generality and specificity in their language and speech stages is highlighted. Studying expressions in both languages, revealing their linguistic-cultural, semantic-grammatical and functional stylistic features determines the relevance of this work.

Key words: phrase, phraseology, linguocultural, idioms, adjective, phrases with adjectival component, comparative adjectives.

Холматова Малика Ибадуллаевна
Джизакский политехнический институт

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СОПОСТАВИТЕЛЬНЫХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ С ПРИЛАГАТЕЛЬНЫМ КОМПОНЕНТОМ АНГЛИЙСКОГО И УЗБЕКСКОГО ЯЗЫКОВ

Аннотация. В данной статье сравнительно исследуются фразеологизмы с адъективным компонентом в рамках разных языков, выделяется диалектика общности и специфичности в их языковых и речевых стадиях. Изучение выражений в обоих языках, выявление их лингвокультурологических, семантико-грамматических и функционально-стилистических особенностей определяет актуальность данной работы.

Ключевые слова: фразеологизм, фразеология, лингвокультурализм, фразеологизм, прилагательное, прилагательные составные словосочетания, сравнительные прилагательные.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SP1342V3I5Y2023N19>

Mutaxassislar haqli ravishda ta'kidlaganidek, "xalqning madaniyati va mentaliteti haqidagi ma'lumotlarning eng qimmatli manbasi frazeologizmlar, metaforalar, ramzlar va shu kabilardir, ularda asotirlar, afsonalar, urf-odatlar go'yoki konservalangan holatda saqlangan bo'ladi." [5; 3-b.] Mantiq ilmida xulosa chiqarishning turli shakllari, xususan, uning maxsus shakli - analogiyaga ham alohida e'tibor qaratiladi. Bu fan mutaxassislarining ta'kidlashicha, «analogiya - deb o'xshatish orqali bir belgining ikki buyumda borligini aniqlab, bu buyumlarning boshqa o'xshash belgilarga ega ekanini ko'rsatishga aytiladi. Birinchi narsa yoki hodisaning hamma belgilari biz uchun tanish. Ikkinchi narsa yoki hodisaning faqat ba'zi bir belgilarinigina bilamiz. Biz bunday vaqtda bu ikki narsa yoki hodisani bir-biriga o'xshatamiz» [9; 247-b.] Demak, aytish mumkinki, insonning dunyoni bilishida o'xshatish-qiyoslash benihoya katta o'rin tutadi. Ikki yoki undan ortiq predmet yoki tushunchani o'xshash yoki farqli jihatlarini aniqlash maqsadida qiyoslash, taqqoslash tashqi dunyoni bilishning eng keng tarqalgan mantiqiy usullaridan biri sifatida inson faoliyatining deyarli barcha sohalarida kuzatiladi. Bu behad muhim mantiqiy kategoriya, tabiiyki, tilda ham o'z aksini topadi. [12; 259-b.]

Ta'kidlash lozimki, qiyoslash bilingan narsa-xususiyat vositasida bilinmagan narsa-xususiyatni osonlik bilan bilish imkoniyatini beradi, masalan, toshning qattiqligi bilingan xususiyat bo'lsa, endi boshqa narsalarning shu xususiyati toshga qiyosan (**toshdan qattiq-harder than stone**) yoki toshga o'xshatish orqali (**toshday qattiq-as hard as stone**) osonlik bilan idrok etilaverishi mumkin. Tilshunoslikda, odatda, qiyoslashning maqsadidan kelib chiqib, uning ikki turi farqlanadi. Agar ikki predmet yoki tushuncha ular o'rtasidagi farqni ko'rsatish maqsadida qiyoslangan bo'lsa, sof qiyosiy konstruktsiya shakllanadi (masalan, yer toshdan qattiq), qiyoslash o'xshatish maqsadini ko'zda tutganda esa o'xshatish konstruktsiyasi shakllanadi (masalan, yer toshday qattiq). [13; 68-b]

Aytish joizki, sof qiyosga qaraganda o'xshatishlar nutqda sezilarli darajada katta badiiy-uslubiy va lingvopoetik imkoniyatlarga ega bo'lgan konstruktsiyalardir. Shuning uchun ham o'xshatishlar dunyo filologiya ilmida eng qadimgi davrlardan boshlab nutq ta'sirchanligini ta'minlaydigan alohida vosita sifatida tadqiqotchilarning diqqat markazida bo'lib kelgan.[14;4-5-b.] Qiyosiy frazeologik birliklar atamasi fraseologiyada an'anaviy tarzda alohida sinfga ajratilgan va ularning tarkibiy tuzilishi, semantikasi, sintaktik roli tavsifini ingliz tili frazeologiyasi haqidagi ko'plab asarlarida topish mumkin. N. M. Sidiyakova ingliz tilidagi SKFB'larning tadqiqotini o'tkazdi, natijalari A. V. Kunin tomonidan ingliz frazeologiyasining nazariy kursini va zamonaviy ingliz tilining frazeologiya kursini yozishda, xususan, so'z va FB o'rtasidagi korrelyatsiya nazariyasini isbotlash uchun ishlatilgan. Shuningdek N. M. Proxorova teng bog'lanish bo'yicha tadqiqotlar olib boradi va teng bog'lanishning semantik tuzilmasini tavsiflashga harakat qiladi. Adjektiv qiyosiy frazeologik birliklari "taqqoslashga asoslangan va sifatlilar bilan bog'liq" qurilmadir. [16; 97-139-b.]

SKFB ko'p hollarda ingliz tilida "as" bog'lovchisi va o'zbekchada "kabi" so'zi bilan taqqoslanadi. Ingliz SKFB frazeologiya fondiga mansubligi N. M. Sidiyakova tomonidan A. V. Kunin nazariyasigac ko'ra isbotlangan. Komparativ frazeologiya birligi ikki komponentdan iborat: 1) sifat, sifatini bildiradi va 2) ot, taqqoslanadigan ob'ektni bildiradi. Ingliz tilida o'rganilayotgan komponentning qisqa strukturalarini ajratib ko'rsatish mumkin, lekin asosan

barcha FB dagi taqqoslovchi sifatlar "as + sifat + as + noaniq / aniq artikl + ot / so'z brikmasi", qisqartirilgan quyidagicha shaklda: (as) + Adj + as + (a / the) + N / WC ifodalanishi mumkin.

Adjektiv qiyosiy oborotining bunday tuzilishi uning qismlari o'rtasidagi aniq munosabatlarni keltirib chiqaradi hamda uning belgi va darajasini ko'rsatadi. Ingliz tilidagi sifatlarning qiyosiy teng bog'lanishiga quyidagi misollarni keltiramiz:

(as) white as a sheet (rangi dokadek oqargan), **(as) black as thunder** (momoaldiraq kabi qo'rqinchli), **(as) as pale as a death** (o'lgandek oqargan), **(as) full as a tick** (to'nka kabi qalin):

"I'm done", thought Robinson, "**there he is as black as thunder...**" [3; 231-b.]

Substantiv va Adjektiv son jihatdan hech qanday bog'lanish mavjud emas: **(as) hard as steel** – po'lat kabi mustahkam, **(as)hard as nails**- mixdek qattiq, chunki ingliz tilining qiyosiy SKFB birikish xususiyati bilan ajralib turadi.

Ba'zi hollarda barcha taqqoslashning xususiyati o'rganilayotgan komponentning semantikasiga bog'liq. Shunday qilib, FB larda sifat aniq ijobiy mazmunni ifodalanishi mumkin: **as clean as a new pin** (oq qog'ozdek toza,); **(as) clever as paint** (juda qobiliyatli, aqlli, o'tkir aqlga ega; iblis kabi aqlli); **(as) bold/brave as a lion** (sher kabi jasur); **(as) light as a feather** (patdek engil):

"She danced, **light as a feather**, eyes shining..." [6; 98-b.]

(as) fine as silk (1 / ipak kabi mayin; 2 / ajoyib his): "But how was Rona? ~ Oh, **as fine as silk**. Couldn't be better" [17; 73-b.]

Shunday frazeologik birliklar borki sifatlar ularning salbiy semantikasini belgilaydi: Masalan:**(as) weak as water** (1/suvdek nimjon; 2/ zaif, zaif xarakterli); **(as)cold as ice** (muz, muz kabi sovuq); **(as) dry as dust** (zerikarli, qiziq emas, quruq tilda yozilgan; o'ldiradigan darajada zerikarli); **(as) cold as a fish** (sovuqqon,do'stona bo'lmaslik, befarq, eskirgan); **(as) dull as ditch-water** (chidab bo'lmas zerikarli, zerikarli; o'ldirgudek zerikarli):

"No", added Stennis, "he'll never suit you, Dodd...; You'll find him **as dull as ditch water**" [17; 105-b.]

(as) mad as a March hare (butunlay aqldan ozgan, ("Martni quyoni kabi aqldan ozgan) : "Keep your eye upon him in the mean - while, and don't talk about it. He's **as mad as a March hare**" [4; 190-b.]

Biroq, ba'zi hollarda, butun frazeologiya semantikasini farqlashda umumiy ko'p ma'noli sifatlar bilan uning vaznining pasayishi kuzatiladi va ikkinchi komponent hal qiluvchi rol o'ynaydi: **(as) soft as butter** (moydek erib kettadigan, yumshoq ko'ngil) - **(as) soft as silk/velvet** (ipaksimon, ipakdek mayin, barxtsimon (teri haqida); **(as) light as butterfly** (beparvo-o'ysiz,yengil o'ylaydigan) - **(as) light as thistledow** (harakatlarda engil va nozik); **(as) bold/brave as a lion** (sher kabi jasur) - **(as) bold as brass** (surbet, beor,shilqim, uyatsiz, vijdonsiz):

"Fred Bullock told old Osborne of his son's appearance and conduct. "He came in **as bold as brass**, said Frederick, "he has drawn out every shilling". [9; 312-b.]

(as) red as fire/flame (olovdek qizil; qizarib ketgan, yonib ketgan (yuz haqida) – **as red as a cherry/rose** (qizarib ketgan, butun yonoqlarida gul-gul yongan):

"The girl's name was Peg. Her cheeks **were as red as a cherries...**"

O'zbek tilida tilida, yuqorida aytib o'tilganidek, adjektivlarning qiyosiy bog'lanishlar, odatda, "kabi" bog'lovchisi, "day", "dek" qo'shimchalari yurdamida yasaladi. Biroq, ulardagi

asosiy komponent har doim ham ingliz tilida bo'lgani kabi, sifat bilan ifodalanmaydi. O'zbek tilining SKFBlarining tarkibini tarkibiy - sifat bilan tahlil qilish bir nechta turlarni aniqlashga imkon berdi.

Ingliz tilidagi As + a + as + N teng subordinating munosabati bilan o'zbek tilidagi Ot + kabi + Sifat, Ot(dek,day) +Sifat qiyosiy FB asosiy model chunki boshqa til tuzilishi ingliz tiliga ko'ra so'zlarning teskari tartibi va sifat komponenti ularda postpozitsiya egallaydi, masalan: **Qo'ydek yuvosh, muz kabi sovuqqon, eshakdek qaysar: Kelinimdan o'tdek kuyganman. O'g'ilginamni yaxshi bilasan, qo'ydek yuvosh bola. Kelinim yashamagur uni ham rasvo qildi.**

Ingliz tilida bo'lgani kabi, o'zbek tilida ham sifat taqqoslanadigan ob'ektning sifati ifodasidir ya'ni aniqlovchisidir. Asosan, bunday taqqoslashlar odamlarga tegishli. Ingliz tilida kuzatilmaydigan ushbu so'zning ishtiroki bilan qiyosiy aylanishlarning ko'pligi sharqona mentalitetga nisbatan hayratlanarli.

Ushbu modelga ko'ra, FB qisman qayta tiklash yo'li bilan hosil qilingan, ya'ni dastlabki sifat ikki barobar ortishi bilan o'rganilayotgan komponentning kuchaytiruvchi shakli hosil qilinadi:

Terak kabi upuzun, qayrog'ochdek tip-tikka. Bu iboralarda sifatning shakli **uzun—upuzun, tik-tip-tikka** ob'ektning intensivligini, ob'ekt sifatini bo'rtirilganini, ortirilganini, o'sishni ifodalaydi.

Ushbu modelning ingliz tilidagi strukturasi tizimli va semantik xususiyatga ega bo'lib, N. M. Sidiyakova ta'kidlaganidek, frazeologiya tuzilishi va semantikasi o'rtasida muayyan bog'liqlik mavjud. Qurilishning birinchi qismida (sifat va ikkita bog'lovchi kombinatsiyasi) as + Sifat + as formulasi as bog'lovchisi yordamida sifat komponenti ibora yasaydi. Misol uchun: **(as) clear as noonday (Xudoning kuni kabi aniq); (as) red as cherry (gilosdek qip-qizil) : "Today you see them bouncing buxom red as cherries".**

Turk tilining qiyosiy xususiyatlariga ko'ra, Turk frazeologi O. A. Aksoy shunday deydi: "Muz kabi, olov kabi, ko'mir kabi...iboralarni qo'llaganimizda ular **juda sovuq, juda issiq, to'q qora-juda to'q** kabi ma'nolarni anglatadi." ("**Biz muz kabi, ko'mir kabi olov kabi** frazemalarini ishlatganimizda, **biz juda sovuq, juda issiq, juda qora**" /tarjima qilishni nazarda tutamiz). Va shunday davom etadi: "**muz kabi**" so'zidan so'ng "**Sovuq**" sifati qo'llanilmasa ham - "**juda sovuq**" ma'nosini beradi." ("muz kabi" "sovuq" sifati ishlatilmasa ham, taqqoslash "juda sovuq" ma'nosini anglatadi). Ya'ni, taqqoslanayotgan va ot bilan belgilanadigan ob'ekt, "kabi" bilan kelgan birlik ingliz tilidagi as + adj + as qiyosiy oboroti singari bir xil vazifani bajaradi - ob'ektning qiyosiy darajadagi sifatini ifodalaydi.

Ingliz tilida ko'rib chiqilgan (as + Adj + as + N) qiyosiy modelini klassik modeldir yoki sifat ishtiroki bilan Adjektiv FB shakllanishida "monopolist" dir agar shunday atash mumkin bo'lsa, ammo o'rganilayotgan materialda biz boshqa modellar bo'yicha yaratilgan bir nechta frazeologik birliklarni ham aniqladik.

As....as (dek, day, kabi) bog'lovchisi yordamida qiyoslangan bunday siflat komponentli iboralar miqdori o'zbek tiliga qaraganda ingliz tilida ko'proq ekanligini tahlillar natijasida ma'lum bo'ldi. Quyida keltirilgan so'z birikmalari o'z ma'nosini yoqotib, ko'chma ma'no hisobiga turg'un birikmaga aylangan. Ingliz tilidagi komparativ frazeologik birliklar sifat komponentli iboralarning eng katta qisminitashkil qiladi. Qiyosiy darajadagi sifat komponentli iboralarda ot ko'p hollarda ko'plikda ishlatiladi **strong as horses**. Teng bog'langan qiyosiy iboralar **as**, bog'lovchisi bilan boshlanishi, yoki aksincha birinchi **as** tushib qolishi mumkin,

lekinikkinchi **as** gapda qo'llanilishi shart: proud **as** a peacock - tovusday mag'rur. [10; 1391-1397-b]

"Istisnolar" deb ataladigan birinchi turdagi modellar (klassik modelga nisbatan) komponentlarning joylarini o'zgartiradi as + Adj + N, natijada taqqoslashning boshqa xarakteriga ega xususiyati namoyon bo'ladi. Struktura yagona barqaror FBni yasaydi "**As the next man**" (har qanday boshqa odam kabi, boshqalardan ko'ra yomon emas, boshqalardan kam bo'lmagan): *By God, Cyrus, I've done much for this country as the next man.* [18; 54-b.]

Ikkinchi tur ham normadan chetga chiqadi, chunki u "as" o'rniga "like" so'zini taqqoslaydigan bog'lovchi so'z sifatida ishlatadi.

Like a full moon (to'lin oy kabi dumaloq (yuz haqida); **like mad** (aqlidan ozgan kabi); **like a red rag to a bull** (buqa uchun qizil latta kabi, zerikarli, g'azablantiradigan (kimnidir g'azablantiradigan):

"You say you have spoken to him and I'm like a red rag to a bull where he's concerned. [1; 120-b.]

Birinchi va ikkinchi formulalarda sifatlar o'zni aniqlash funksiyasini bajaradi. Ikkinchidan, ko'rib turganimizdek, o'rganilayotgan komponentning substantivatsiyasi mavjud.

Zamonaviy ingliz tilining qiyosiy taqqoslashlarida, qoida tariqasida, sifatlardan oddiy darajadan foydalanish bilan tavsiflanadi. Ingliz tilida qiyosiy darajadagi sifatlardan tarkib topgan iboralar **than** bog'lovchisi bilan bog'lanadi. Undagi sifatlarning qiyosiy darajasi nafaqat belgining yuqori darajasini anglatadi balki taqqoslash funksiyasining ifodasini oshirishga xizmat qiladi. Masalan: **Bigger than life/ larger than life** (o'ylaganimizdan ko'ra murakkabroq, xayotdan ulkanroq) bo'rtirib ko'rsatilgan): *"His mind ... saw everything a little larger than life-size."* [12; 98-b.]

Ko'pincha, sifatlarning qiyosiy darajasi ob'ektiv taqqoslashning okkasional qo'llanilishi ko'rsatadi: (**as**) **old as Adam** (qadimgi, qadimgi dunyo kabi) – **older than Adam** (odam Atodan ko'ra qadimgi). Matnda ulardan foydalanishni taqqoslaylik: *"She had tempted him, yes, but he wouldn't use that excuse as old as Adam."* [15; 121-b.]

"... that precious fluid older than Adam yet strong as the morning dew." [11; 78-b.]

Ingliz tilida sifatlarning ortirma darajasi qiyoslash oborotida ishlatish aniqlanmagan.

O'zbek tilida, yuqorida sanab o'tilgan asosiy taqqoslanadigan adjektiv frazeologik birliklarga qo'shimcha ravishda, bir nechta kichik birliklarlar ham ko'rib chiqildi. "Sifat + Ot + kabi" modelida sifat oldingi "klassik" modeldan farqli o'laroq prepozitsiya ya'ni so'zlar joylashuv tartibi o'zgacha yoki teskari bo'ladi. Masalan: "**Qirmizi olma kabi**", "**qora bulut kabi**" (**bulut kabi qorong'i**), "**yovvoyi ayyir kabi**", "**asov ot kabi**" farzemalarni yuqoridagi formulaga misol qilishimiz mumkin:

Haqiqatda esa avval ham hozirda ham o'zimizning xudbin nafsimiz, bizga asosiy to'gonoq hisoblanadi. Asov ot kabi unu vaqtida jilovlamasak u bizni halokat sari yetaklaydi.

Bizning fikrimizcha Sifat+Ot+kabi taqqoslash strukturasi xususiyatiga ko'ra ingliz tilidagi as + adj + N modeliga yaqin. O'zbek tilidagi eng katta qiyosiy o'xshatishlarda **Ot+Sifat - day** formulasi juda keng qo'llaniladi, uning **-dek** fonetik varianti esa nisbatan kamroq ishlatiladi. Shuningdek **kabi, singari, yanglig', misol, -ga o'xshab** kabi analitik shakllar ham og'zaki va yozma nutqda qo'llaniladi. Masalan: **Za'faronday sariq, gadoday qashshoq, billurday tinniq, ayiqday beso'naqay, sutday oppoq, tol chiviqday nozik, chillakday oriq,**

chinordek baland, chinniday toza, shafaqday qizil, bog'i eramdek muhtasham, qilday ingichka kabi qator turg'un o'xshatishlar ham borki ular ikki ob'ektni bir-biriga qiyoslashda qo'llaniladi.

— O'zbek tilshunosligida turg'un o'xshatishlar yoki V. M. Ogolesev ta'biri bilan aytganda, komparativ iboralarning o'ziga xosliklari, ularning frazeologik iboralarga, umuman, til va nutqqa munosabati aniq belgilangan emas. Yuqorida ta'kidlaganimizdek, aslida ular ham ayni frazeologik iboralar kabi til birliklari bo'lib, nutqning ekspressivligi uchun xizmat qiladi.

Адабиётлар/Литература/References:

1. A.J.Coster, "Hatter's Castle", book III, ch 6. 120-b.
2. B. Maslova. Ko'rsatilgan asar. 133-134 b.
3. Ch.Reade, "It is Never too late to Mend", ch. X. 231-b.
4. Ch. Dickens, "Martin Chuzzlewit", ch. XLVI. 190-b.
5. V. Maslova. Lingvokulturologiya. – M. "Academia", 2001. 3-b.
6. J.Galsworthy, "Villa Rubein", ch. X. 98-b.
7. Islom.uz. internet materiallari
8. Л.Лебедея. Устойчивые сравнения русского языка в фразеологии и фразеографии: Автореф. дисс. док. фил. наук. - Краснодар, 1999, 20-6.
9. M.Хайруллаев, M. Хақберdiyev. Logika. Toshkent, "O'qituvchi" 1984, 247-b.
10. M.I.Xolmatova, "Ingliz va o'zbek tillaridagi sifat komponentli iboralarning lingvokulturologik qiyosiy tahlili" Academic Research in Educational Sciences, Volume 2, Issue 12, 1391-1397-b,
11. M.Dodge, "The Silver Skates". 78-b.
12. Н.Махмудов. Семантико-синтаксическая асимметрия в простом предложении узбекского языка Диц. док-та фил.наук. - Тошкент, 1984, 259-6.
13. N.Махмудов. "O'zbek tilidagi sodda gaplarda semantik-sintaktik assimetriya" – Toshkent, "O'qituvchi", 1984, 68-b.
14. N.Махмудов, D.Худайберганава. "O'zbek tili o'zshatishlarining izohli lug'ati" – Toshkent. "Ma'naviyat" 2013, 4-5 b.
15. P.S.Buck, "Come, My Beloved", 121-b.
16. Сидякова Н.М. Структурные особенности компаративных фразеологических единиц в современном английском языке. // Уч. зап. Вологодского ГПИ, т.26, 1961.-с. 97-139.
17. Th. Dreiser, "A Gallery of Women", Rona Murtha, 73-b.
18. W. Du Bois 54-b.
19. W.Thackeray, "Vanity Fair", ch.XXVI, 312-b.
20. W.S.Maugham, "Of Human Bondage" p-98.
21. Xolmatova, M. I. (2022). Umumtalim maktablari ingliz tili darslarida til ko'nikmalarini rivojlantirish. *Science and Education*, 3(2), 999-1005.
22. Якубов, Фазлиддин Утаганович. "Лингвистический принцип в теории перевода во взглядах немецких лингвистов." *Актуальные вопросы современной науки.* 2014.